

MIRANDA NOVAK*, JOSIPA MIHIĆ**, JOSIPA BAŠIĆ***

Učinkovita prevencija u zajednici: smjernice za rad vijeća za prevenciju

Sažetak

U ovom radu bit će prikazane smjernice za rad vijeća za prevenciju osmišljene u okviru projekta UN-a "Program Ujedinjenih naroda za razvoj" (United Nations Development Program – UNDP) i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske "Unaprjeđenje rada na izgradnji sustava prevencije kriminaliteta i podrška osnivanju koordinacijske jedinice za prevenciju kriminaliteta". Dio projekta imao je cilj razviti model funkcioniranja vijeća za prevenciju koji bi bio primjenjiv i prikladan za sve zajednice i vijeća za prevenciju širom Republike Hrvatske. Evaluacijski tim Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u spomenuti se projekt uključio s namjerom da, u skladu s teorijskim modelima za razvoj prevencije u zajednici, evaluira cjelokupno funkcioniranje vijeća za prevenciju te osmisli preporuke za unaprjeđenje njihovog rada. Cilj je ovog rada predstaviti prijedlog modela organizacije vijeća za prevenciju u Hrvatskoj na temelju rezultata provedenih istraživanja u Čakovcu i Splitu tijekom 2010. godine. Prikazane su smjernice za učinkoviti rad vijeća koje se odnose na proces osnivanja vijeća, uključivanje članova u rad vijeća, prijedlog modela aktivnosti vijeća te suradnja s ostalim tijelima u lokalnoj zajednici. Isto tako, dane su preporuke vezane uz unaprjeđenje funkcioniranja vijeća, financiranje te prepoznatljivost u zajednici. Pokazalo se da korištenje znanstvenih spoznaja s područja prevencije u zajednici, participatorni istraživački pristup te iniciranje suradnje ključnih ljudi na različitim razinama predstavlja obećavajući način ulaganja u kvalitetu i učinkovitost preventivnih aktivnosti u zajednici. Sve navedeno može doprinijeti razvoju znanstveno utemeljene prevencije u zajednici te pozicioniranju vijeća za prevenciju kao jednog od ključnih nositelja tog pristupa.

* Miranda Novak, prof., psihologinja, Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Odsjek za poremećaje u ponašanju, asistentica.

** Josipa Mihić, prof., socijalna pedagoginja, Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Odsjek za poremećaje u ponašanju, asistentica.

*** prof. dr. sc. Josipa Bašić, Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Odsjek za poremećaje u ponašanju, redovita profesorica.

***Ključne riječi:** prevencija u zajednici, vijeće za prevenciju, učinkovitost prevencijske prakse, znanstveno utemeljena prevencija.*

UVOD

Prevencija problema u ponašanju i promocija mentalnog zdravlja je područje koje se u svjetskim razmjerima intenzivnije razvija tijekom posljednja tri desetljeća pod zajedničkim nazivnikom prevencijske znanosti. Povezuje interdisciplinarnе inicijative i napore različitih znanstvenika i aktera s različitih područja poput psihologije, sociologije, javnog zdravlja, obrazovanja, kriminologije te javnih politika. Prevencijska znanost usmjerena je na unaprjeđenje kvalitete života pojedinaca, zajednica i društva općenito. Brojne metaanalize koje su proveli svjetski istraživači utvrdile su kako prevencija može biti učinkovita te da su preventivni programi uspješni u suzbijanju stope delinkvencije, nasilničkog ponašanja, pijenja alkohola i korištenja ostalih sredstava ovisnosti te u promociji mentalnog zdravlja (Botvin i dr., 2006; Jané-Llopis, Barry, Hosman, Patel, 2005; Barry i dr., 2000; Tobler, Stratton, 1997, Kirby i sur. 1994).

Područje prevencije problema u ponašanju i promocije mentalnog zdravlja u Hrvatskoj još uvijek je u ranom stadiju razvoja iako je sve izraženija svijest stručnjaka i praktičara o važnosti i učinkovitosti znanstveno utemeljene prevencije. Kada se uspoređi s trendovima u Sjedinjenim Američkim Državama, Australiji i Zapadnoj Europi, prevencijska znanost u Hrvatskoj sustavno se razvija no nedostaje prijenos znanstvenih spoznaja u prevencijsku praksu. Najveći je izazov nedostatak koordinacije između institucija, donositelja odluka i postojećih inicijativa, što može biti unaprjeđeno razvojem sveobuhvatnih strategija koje kombiniraju pristupe inicirane i od kreatora politike, ali i od ključnih ljudi u zajednici. Ostale poteškoće vezane su uz provedbu odluka donesenih na nacionalnoj razini u jedinicama lokalne samouprave. Kao odgovor na postojeće stanje, pojavljuje se sve više inicijativa usmjerenih na usklađivanje nacionalnih i lokalnih preventivnih prioriteta, kapaciteta i strategija. Jedna od takvih inicijativa koja okuplja ključne ljude s nacionalne razine, lokalne i akademske zajednice te nevladinog sektora bit će prikazana u ovom radu.

Riječ je o zajedničkom projektu UN-a **Program Ujedinjenih naroda za razvoj** – UNDP i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske *Unaprjeđenje rada na izgradnji sustava prevencije kriminaliteta i podrška osnivanju koordinacijske jedinice za prevenciju kriminaliteta* u koji je bio uključen evaluacijski tim Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Dio projekta imao je cilj razviti model funkcioniranja vijeća za prevenciju koji bi bio primjenjiv i prikladan za sve zajednice i vijeća za prevenciju širom Republike Hrvatske. Tijekom posljednjih nekoliko godina širom Republike Hrvatske osnovan je veliki broj vijeća za prevenciju te njihov broj posljednjih godina raste. Osnovana vijeća se razlikuju u svojoj strukturi, broju članova i modelu djelovanja. Inicijative za njihovo osnivanje dolaze od različitih institucija te su nositelji vijeća različite jedinice regionalne i lokalne samouprave.

Evaluacijski tim se u spomenuti projekt uključio krajem siječnja 2010. godine s nakanom da u skladu s teorijskim modelima za razvoj prevencije u zajednici evaluiraju cjelokupno funkcioniranje vijeća za prevenciju te osmisli preporuke za unaprjeđenje

njihovog rada. Tim UNDP-a i MUP-a je u projekt želio uključiti dva vijeća za prevenciju kriminaliteta iz cijele zemlje kako bi se kroz rad s njima utvrdile neke zakonitosti funkcioniranja vijeća te izradile smjernice za sva vijeća u Hrvatskoj. Odabrano je Vijeće za prevenciju Grada Čakovca koje djeluje još od 2004. godine, upravo zbog višegodišnjeg iskustva te Vijeće za prevenciju Grada Splita koje je predstavljalo izazov zbog veličine grada. Imajući u vidu heterogenost Vijeća za prevenciju Grada Čakovca i Vijeća za prevenciju Grada Splita, temeljem iskustava u radu s navedenim vijećima, evaluacijski tim je stekao bogate spoznaje primjenjujući znanstvena načela prevencije u zajednici.

Pred članove vijeća za prevenciju u Hrvatskoj postavljena su mnoga očekivanja i zadaci. Tako je predviđeno da bi vijeća za prevenciju trebala¹:

- pružiti vodstvo i podršku nositeljima preventivnih aktivnosti na lokalnoj razini
- koordinirati aktivnosti različitih službi, ustanova, udruga i skupina građana
- osigurati rano prepoznavanje kriminaliteta i drugih oblika devijantnih ponašanja te problema koji ih generiraju
- prepoznati najbolju praksu i osigurati njenu primjenu
- osposobljavati za sudjelovanje u prevenciji kriminaliteta
- preventivne programe učiniti dostupnima osjetljivim skupinama stanovništva te
- osigurati pouzdanost preventivnih programa.

Iz navedenog je uočljivo kako su pred članove vijeća za prevenciju postavljeni zahtjevni zadaci te da je uloga vijeća u lokalnoj zajednici sveobuhvatna i značajna. S obzirom na nepostojanje jasne strategije te okvira osnivanja i djelovanja vijeća za prevenciju, vidljiv je nerazmjer kapaciteta vijeća i zahtjeva koji su vijeću postavljeni. Upravo iz tih razloga je nužno kontinuirano ulaganje u uniformirano djelovanje svih vijeća za prevenciju u Hrvatskoj temeljeno na načelima učinkovitosti.

1. MODEL ZAJEDNICE KOJE BRINU

Prevencija u zajednici podrazumijeva intervencije organizirane prema promjenama socijalnih uvjeta koji utječu na pojavu poremećaja u ponašanju, rizičnih ponašanja pa čak i stopa kriminaliteta tako da osiguravaju pozitivan i zdrav razvoj djece, mladima i odraslom stanovništvu u lokalnim zajednicama. Vrijednost ovog pristupa opisana je u različitim dokumentima Svjetske zdravstvene organizacije uključujući i Ottawa Charter (*World Health Organization – WHO*, 1986) te modelima osnaživanja zajednice koje spominju različiti autori (Evans i dr., 2007; Jané-Llopis, 2005; Hosman, Jané-Llopis, Saxena, 2004).

Ulaganja kroz strategije prevencije u lokalnoj zajednici mogu se ostvariti, ako postoje neki temeljni preduvjeti (Hawkins, Catalano, Arthur, 2002):

- jasan pristanak ključnih, vodećih osoba lokalne zajednice za preventivne napore
- procjena spremnosti lokalne zajednice za prihvaćanje ukupnosti preventivne strategije
- djelovanje lokalne koalicije za prevenciju

¹ Preuzeto iz prezentacije Krunoslava Borovca, Ravnateljstvo policije: Vijećem za prevenciju do sigurnije zajednice, 2. Regionalna konferencija o sigurnosti gradova, Zagreb, 2010.

- procjena rizičnih i zaštitnih čimbenika i njihovih prioriteta te opis strategije programirane za njihovo smanjivanje i eliminiranje
- identificiranje uvjeta i učinkovitih pristupa
- strategija koja će mobilizirati lokalnu zajednicu za primjenu preventivne strategije.

Evaluacijski se tim vodio načelima dva svjetski poznata i vodeća modela prevencije u zajednici: američkim *Communities that Care* modelom² te načelima *Title V* programa američkog Ureda za pravosuđe i prevenciju maloljetničke delinkvencije. Sustav *Communities that Care* (Feinberg, Ridenour i Greenberg, 2006; Hawkins, 1999) uključuje sve segmente zajednice u promoviranje pozitivnog razvoja djece i mladih, proaktivan je i usmjeren na prioriteta područja i prediktore problema djece i mladih prije njihovog uključivanja u problematična ponašanja. Temelji se na javnozdravstvenim načelima kako bi se prevenirala rizična ponašanja djece i mladih poput nasilja, delinkvencije, prekida školovanja te korištenja sredstava ovisnosti (Flynn, 2008). Osmišljen je tako da pomaže ključnim ljudima i donositeljima odluka u zajednici da lakše koriste informacije koje su dobivene znanstvenim istraživanjima.

Modeli prevencije u zajednici korišteni u ovom projektu mogu se sažeti u sljedećih šest stadija prikazanih na slici 1 te su prilagođeni na temelju spomenutog modela (Bašić, 2009; Bašić, Grozić-Živolić, 2010; Bašić, Kranželić-Tavra, Ferić-Šlehan, 2007a, 2007b):

1) Spremnost i mobilizacija zajednice. U prvom dijelu ovog stadija ključne ljude zajednice se upoznaje sa istraživačkim temeljima i prednostima prevencije fokusirane na rizične i zaštitne čimbenike i formira odbor za prevenciju (u ovom slučaju to mogu biti upravo vijeća za prevenciju).

2) Procjena potreba. Provedba procjene potreba i rizika u odabranoj zajednici sa svrhom identificiranja rizičnih i zaštitnih čimbenika.

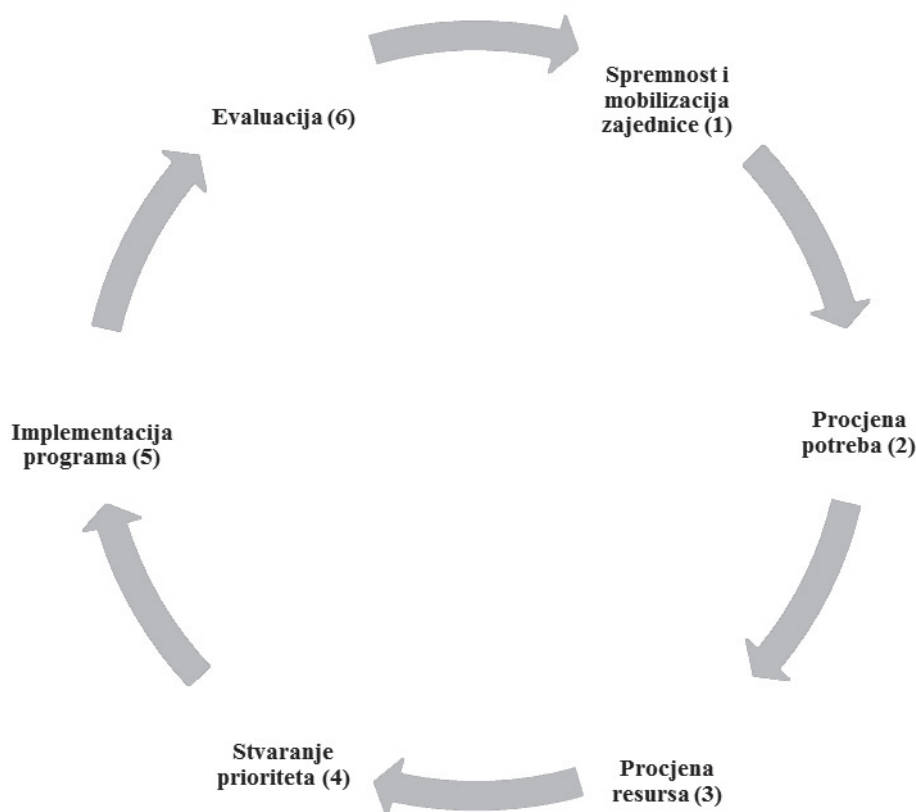
3) Procjena resursa. Procjena postojećih resursa za prevenciju i područja nedostatnih resursa.

4) Stvaranje prioriteta. Rezultati provedene procjene i istraživanja se koriste za razvijanje sveobuhvatnog plana prevencije te za izbor prioriteta – zajednica sama odabire problem koji smatra najhitnijim i najvažnijim za rješavanje.

5) Implementacija preventivnih strategija. Na temelju provedenih istraživanja i preporuka zajednica odabire program za koji smatra da će najbolje odgovoriti na identificirane probleme i postavljeni prioritet. Pokušava integrirati i koordinirati postojeće službe i preventivne napore.

6) Evaluacija. Praćenje programskih aktivnosti kako bi se utvrdila uspješnost napretka prema odabranim ciljevima.

²Model *Communities that Care* je u Hrvatskoj u posljednjih deset godina primijenjen u sklopu projekta **Zajednice koje brinu** na području Istarske županije, voditeljica projekta prof. dr. sc. Josipa Bašić.

Slika 1: Prikaz 6 cikličkih koraka modela prevencije u zajednici "Zajednice koje brinu"

2. OPIS ISTRAŽIVANJA VIJEĆA ZA PREVENCIJU

Tijekom istraživanja koje je proveo evaluacijski tim obavljena je procjena spremnosti zajednice za prevenciju, procjena postojećeg stanja i funkcioniranje Vijeća za prevenciju grada Čakovca i Vijeća za prevenciju grada Splita te procjena potreba lokalnih zajednica pa su u skladu s tim preporučeni prioriteti za preventivna ulaganja. Istraživanje u Čakovcu odvijalo se od kraja svibnja 2010. do sredine rujna 2010. godine dok je u Splitu istraživanje provedeno u razdoblju od lipnja 2010. do siječnja 2011. godine.

Evaluacijski tim je tijekom istraživanja primijenio kvalitativne i kvantitativne metode:

1. Kvalitativne metode:

- fokusne skupine s vijećem za prevenciju
- fokusne skupine s građanima
- intervju s ključnim ljudima
- intervju s članovima vijeća za prevenciju.

2. Kvantitativne metode:

- upitnik za koaliciju (prilagođen prema upitniku *Community Organizational Assessment Tool*, Oregon State University Family Policy program, Oregon Commission on Children and Families, 2003)

- upitnik za učenike (prilagođen je prema upitniku *Communities That Care Youth Questionnaire*, CTC Youth Survey, autora Arthura, Hawkinsa, Pollarda i suradnika, 2002)
- provjerna lista (*check lista*) problema u zajednici (Bašić, Mihić, Novak, 2010)
- upitnik o vašoj zajednici (modificiran prema Parent Survey, Texas A&M University)
- upitnik za ključne ljude (modificirana verzija *Community Key Leader Survey*, Western Region Center for Application of Prevention Technology, SAD, <http://captus.samhsa.gov/resources/bp/steps1/survey.cfm>).

Uzorak su tvorili različiti dionici iz zajednice: od članova vijeća za prevenciju do ključnih ljudi koji sudjeluju u radu raznih institucija u zajednici pa do različitih skupina građana: učenika osnovnih i srednjih škola te građana. U prvom stadiju istraživanja prije odabira prioriteta za preventivna ulaganja na području grada Čakovca sudjelovalo je ukupno 1 295 ispitanika dok je u istraživanju na području grada Splita sudjelovao ukupno 1 301 ispitanik.

Važno je istaknuti da je uloga evaluacijskog tima tijekom rada s vijećima u obje zajednice, i u Čakovcu i u Splitu, prerasla iz samo evaluacijske uloge u donekle intervensijsku ulogu. Naime, aktivnosti koje je poduzimao evaluacijski tim utjecale su i na neke druge aktivnosti i prakse vijeća za prevenciju te je položaj evaluacijskog tima bio više participatorno-istraživački nego puko objektivan.

Cilj ovog rada je predstaviti prijedlog modela organizacije vijeća za prevenciju u Hrvatskoj na temelju rezultata provedenih istraživanja u Čakovcu i Splitu. S obzirom na glavni fokus ovog rada, rezultati istraživanja neće biti detaljno prikazani, no oni su korišteni za izradu smjernica i osmišljavanje strategija kako bi se uniformirao rad svih vijeća za prevenciju u Hrvatskoj.

3. SMJERNICE ZA UČINKOVITI RAD VIJEĆA ZA PREVENCIJU

U nastavku su prikazane smjernice za učinkoviti rad vijeća koje se odnose na proces osnivanja vijeća, uključivanje članova u rad vijeća, prijedlog modela aktivnosti vijeća te suradnju s ostalim tijelima u lokalnoj zajednici. Isto tako, dane su preporuke vezane uz unaprjeđenje funkcioniranja vijeća, financiranje te prepoznatljivost u zajednici.

3.1. Osnivanje vijeća za prevenciju

S obzirom na činjenicu da osnivanje vijeća za prevenciju kriminaliteta nije jednoznačno zakonski propisano, tijekom ovog projekta istraženi su stavovi članova vijeća o zakonskoj regulaciji osnivanja vijeća:

- Pokazalo se kako članovi vijeća za prevenciju ne smatraju da postoji potreba zakonskog uređivanja osnivanja vijeća već smatraju da odgovornost za osnutak vijeća ima lokalna samouprava. Lokalna samouprava prepoznata je kao nositelj vijeća za prevenciju dok je inicijativa za formiranje vijeća najčešće došla od nadležnih policijskih uprava. Članovi evaluacijskog tima izostanak formalne obaveze istodobno smatraju teškoćom i prednošću.

- Prednost je u činjenici da svaka lokalna samouprava može sama prepoznati potrebe i motivaciju vlastite zajednice, no često se dogodi da nakon osnivanja vijeća izostane vanjska kontrola funkcioniranja vijeća za prevenciju i briga o kvaliteti.

- U skladu s time, evaluacijski tim smatra da bi djelovanje svih vijeća za prevenciju u Hrvatskoj trebalo pratiti centralno koordinacijsko tijelo na razini Republike Hrvatske koje bi bilo zaduženo za formaliziranje rada vijeća.

- Uz preporuke vezane uz vođenje vijeća, predlaže se uređivanje rada vijeća za prevenciju u Hrvatskoj općim pravilnikom o djelovanju vijeća koji bi se odnosio na uređivanje odgovornosti i obaveza svih članova vijeća na razini Republike Hrvatske te bi tako jamčio potrebnu uniformiranost vijeća za prevenciju. Osnovno pitanje vezano uz praćenje takvog pravilnika jest pitanje motiviranosti raznih vijeća za prevenciju u Hrvatskoj da slijede takve centralizirane smjernice. Budući da se idejom organizacije vijeća za prevenciju želi izbjeći novčane naknade za članove vijeća, iznimno je važno osmisliti sustav motiviranja svih hrvatskih vijeća, tj. osmisliti sustav nagrađivanja koji bi vijeća prepoznala vrijednim ulaganja truda i vremena članova.

Najvažnija smjernica vezana uz osnivanje vijeća za prevenciju odnosi se na uvid da je u osnivanju vijeća važno voditi brigu o demokratskom odlučivanju unutar samog vijeća. Primjerice, ako je gradska uprava osnivač vijeća za prevenciju, vidljivo je da se neki od članova vijeća ponekad ne osjećaju slobodnima davati svoje prijedloge jer gradski službenici imaju mnogo veći utjecaj na donošenje odluka.

- Evaluacijski tim stoga predlaže da predsjednik vijeća za prevenciju ne bude nužno netko iz gradskog poglavarstva (često zamjenik gradonačelnika) jer to podrazumijeva nerazmjernu moć.

- Predlaže se da predsjednik vijeća bude netko tko je odabran demokratskim glasanjem članova vijeća. Bilo bi idealno da je riječ o osobi koja je educirana iz područja prevencije u zajednici.

- Prijedlog članova vijeća za poboljšavanje sustava osnivanja vijeća za prevenciju jest da se u sklopu službe lokalne samouprave osim vijeća osnuje i zasebna služba koja bi se bavila preventivnim programima i preventivnom djelatnošću. Članovi vijeća smatraju da netko iz gradske uprave treba biti posebno educiran iz tog područja i svojim djelokrugom rada specijaliziran i educiran za organizaciju preventivnih aktivnosti.

- Realnost na terenu je takva da netko iz gradske uprave treba preuzeti organizaciju, a njegov je primarni posao vezan uz neko drugo područje pa se ta osoba treba snalaziti i nije toliko efikasna. Isto tako, ponekad je činjenica što je osnivač vijeća za prevenciju gradska uprava prepreka u suradnji vijeća za prevenciju sa županijskim tijelima jer vijeće za prevenciju smatra "gradskim", a slijedom toga su gradske i aktivnosti, odgovornost za njihovu provedbu i financiranje.

3.2. Članovi vijeća za prevenciju

Kako bi se osiguralo da vijeća za prevenciju u Hrvatskoj čine predstavnici relevantnih institucija u zajednici, važno je da sva vijeća pri svom formiranju slijede jedinstvene preporuke za odabir članova vijeća za prevenciju:

- Članovi vijeća bi trebali biti predstavnici relevantnih institucija u određenoj zajednici – predstavnici policije (uključujući kontakt-policajca), lokalne samouprave,

obrazovnih institucija, institucija socijalne i zdravstvene skrbi, predstavnici mladih, manjinskih skupina, medija, nevladinih organizacija i neki drugi ključni ljudi u zajednici. S obzirom na postojeće kapacitete i prioritete djelovanja u određenoj zajednici, struktura članova vijeća za prevenciju će se razlikovati od zajednice do zajednice.

- Važno je da članove vijeća za prevenciju čine kvalificirane osobe i predstavnici relevantnih institucija određene zajednice.

- Kada je riječ o poželjnom broju članova vijeća, predlaže se da vijeće ne broji više od 15 članova budući da će se tako moći osigurati angažiranost svih članova vijeća. Također treba uzimati u obzir i da određene okolnosti u zajednici mogu izazvati potrebu da se u rad vijeća uključe i neki novi sudionici.

- Ako se pojavi potreba za uključivanjem većeg broja pojedinaca, tada se umjesto povećanja broja članova vijeća predlaže osnivanje radnih skupina koje bi se bavile određenim problemima u zajednici na koje vijeće želi preventivno djelovati.

- Važno je voditi brigu i o tome da izmjene članova vijeća uzrokovane političkim promjenama mogu nepovoljno djelovati na kvalitetu djelovanja vijeća te je nužno izbjegavati takvu praksu. Vijeće za prevenciju bi trebalo biti stručno tijelo koje aktivno inicira preventivne aktivnosti u zajednici.

3.3. Model aktivnosti vijeća za prevenciju

Za kvalitetno djelovanje vijeća za prevenciju važno je da sva vijeća za prevenciju u Hrvatskoj svoje djelovanje baziraju na znanstveno-utemeljenom modelu prevencije u zajednici. Predlaže se da članovi vijeća za prevenciju u svom preventivnom djelovanju slijede korake modela Zajednice koje brinu. Navedeni model predstavlja kružni proces (vidi sliku 1 ranije u tekstu) te je praćenje koraka prema opisanom modelu nužno za učinkovito djelovanje vijeća za prevenciju.

1) Procjena spremnosti i mobilizacija zajednice. Zajednice se značajno međusobno razlikuju po stupnju interesa, sposobnosti, odnosno spremnosti za pokretanje preventivnih aktivnosti. Upravo taj čimbenik u najvećoj mjeri određuje hoće li se lokalni program uspješno provoditi i hoće li ga lokalna zajednica podržavati. Prije nego vijeće za prevenciju inicira bilo kakve preventivne aktivnosti u zajednici, poželjno je procijeniti spremnost zajednice za prevenciju (preventivno djelovanje u zajednici, znanje o preventivnim programima, vodstvo i uključenost zajednice, klima u zajednici, znanje o problemu i resursi za prevenciju) te provesti aktivnosti koje će unaprijediti spremnost zajednice za prevenciju. Aktivnosti koje mogu doprinijeti povećanju spremnosti zajednice za prevenciju su, primjerice edukacijsko-informativni programi za članove vijeća i ključne ljude u zajednici ili medijske kampanje i slično.

2) Procjena potreba. U definiranju interesa odnosno prioriteta djelovanja vijeća za prevenciju potrebno je koristiti rezultate istraživanja odnosno procjene potreba u zajednici. Vijeća za prevenciju bi se u analizi potreba svoje zajednice trebala voditi različitim izvorima informacija kao što su statistička izvješća relevantnih institucija, postojeće analize problema u zajednici, istraživanja rizika i zaštita prisutnih kod djece i mladih te fokusne skupine s različitim skupinama građana. Redovitim ispitivanjem percepcije građana o problemima u zajednici može se osigurati i aktivno sudjelovanje građana u projektima, što može doprinijeti učinkovitosti i održivosti aktivnosti vijeća za prevenciju.

3) Procjena resursa. Procjena resursa podrazumijeva procjenu postojećih resursa za prevenciju i područja nedostatnih resursa za iniciranje preventivnih aktivnosti. Odluke vijeća i financijska ulaganja trebala bi biti usmjerena na one aktivnosti koje su se pokazale prioritetnima u procjeni potreba, ali i u skladu s ljudskim i financijskim resursima vijeća i zajednice u kojoj vijeća za prevenciju djeluje. Rad na povećavanju odnosno stvaranju novih i kvalitetnijih resursa u odnosu na prepoznate prioritete dio je rada vijeća za prevenciju u suradnji s lokalnom zajednicom.

4) Stvaranje prioriteta preventivnog djelovanja. S obzirom na provedenu procjenu potreba u zajednici i analizu resursa vijeća za prevenciju i zajednice, vijeća određuju prioritete svojeg djelovanja. Definiranje prioriteta preventivnog djelovanja omogućuje ciljano djelovanje na nekoliko problema u zajednici kroz određeno vremensko razdoblje te za razliku od usmjerenosti na veliki broj problema u zajednici u istom vremenskom razdoblju omogućuje značajnije te kratkoročno i/ili dugoročno mjerljive rezultate.

5) Implementacija preventivnih strategija. Na temelju svih provedenih analiza u procjeni potreba zajednice te prema definiranim prioritetima djelovanja, vijeća za prevenciju bi trebala odabrati preventivnu strategiju/programe za koji će procijeniti da će najbolje odgovoriti na identificirane probleme/rizike u zajednici. U odabiru i definiranju preventivne strategije je izuzetno važno da vijeće za prevenciju koristi postojeće resurse u zajednici te pokuša integrirati i koordinirati službe koje već provode neke preventivne aktivnosti. Isto tako je važno da se kao odgovor na utvrđene probleme u zajednici iniciraju preventivni programi utemeljeni na znanstvenim načelima čija će implementacija dovesti do pozitivnih ishoda. Nažalost u Hrvatskoj nemamo dovoljno ili uopće nemamo preventivnih programa utemeljenih na dokazima učinkovitosti, stoga je nužno ulaganje u programe (razvoj, implementacija i evaluacija) koji će se stalno evaluirati i tako postati dio ponude učinkovitih programa i u drugim zajednicama.

6) Evaluacija. Za uspješno djelovanje vijeća za prevenciju nužno je provođenje evaluacije rada vijeća i evaluacije svih preventivnih aktivnosti (programa) vijeća za prevenciju. Izuzetno je važno da to rade nezavisni stručnjaci. Provođenje evaluacije osigurava kvalitetu djelovanja vijeća za prevenciju te može na vrijeme upozoriti na moguće propuste u aktivnostima koje se provode. Evaluacija također osigurava ekonomičnost djelovanja vijeća za prevenciju kroz ulaganja u one aktivnosti koje su se pokazale učinkovite u preveniranju detektiranih problema.

3.4. Suradnja s ostalim tijelima u lokalnoj zajednici

Suradnja vijeća s ostalim institucijama u zajednici trebala bi biti temeljena na činjenici da je uloga vijeća objedinjavanje svih uključenih institucija te koordinacija njihovog rada:

- Sve institucije bi i dalje trebale odrađivati svoj redoviti posao koji je poboljšán samom organizacijom vijeća i njegovim angažmanom.
- Vijeće za prevenciju bi se u zajednici trebalo predstavljati kao prestižna koalicija s kojom žele surađivati stručnjaci svih područja.
- Takav status vijeće za prevenciju može postići i formiranjem savjetodavnog odbora u koji bi uključili stručnjake s područja znanosti te koordinacijom svih institucija i aktivnosti u zajednici.

- Broj sektora s kojima je povezano vijeće za prevenciju utječe na političku podršku, legitimitet samog vijeća, veličinu njegovog utjecaja te sposobnost promjene politike tih istih sektora.

- Suradnja vijeća za prevenciju s ostalim institucijama u zajednici može se poboljšati analizom svih potencijalnih partnera i suradnika u zajednici u trenutku kada se odredi prioritet ili prioriteti na koje se želi preventivno djelovati. Vijeće tada može uključivanje takvih partnera iz zajednice definirati kroz formiranje već ranije spomenutih radnih skupina koje će biti usmjerene na rješavanje prioriternog problema.

- Radne skupine bi trebale biti sastavljene od nekoliko pojedinih članova vijeća kojima su pridruženi ključni ljudi iz zajednice vezani uz neko prioriterno područje.

- Sastanci radnih skupina trebali bi se odvijati nevezano uz sastanke vijeća za prevenciju te bi se cjelokupno vijeće za prevenciju periodično izvještavalo o radu pojedine skupine.

- Na taj način vijeće za prevenciju može u istom vremenskom roku pokriti više područja jer su mu snage podijeljene prema stručnosti uključenih članova.

Kako bi se uredio rad vijeća i suradničkih institucija, preporučuje se izrada zajedničkog hodograma i pravilnika djelovanja za sve institucije (suradnike):

- Hodogram i pravilnik može definirati nadležnost svake institucije te točno propisati koje institucije trebaju reagirati na određeni problem, u kom vremenskom roku i s kojim očekivanim ishodom.

- Isto tako, hodogram može osiguravati i postupak informiranja i koordinaciju svih institucija.

- Suradnja važnih institucija u zajednici poput policije, sustava za zdravstvenu skrb te sustava socijalne skrbi također može podrazumijevati stvaranje zajedničkih statističkih baza podataka koje omogućavaju koordinirano djelovanje svih institucija.

Preporuča se aktivnije uključivanje predstavnika gradskih kotareva i mjesnih odbora u rad vijeća za prevenciju te bi bilo poželjno da se predstavnici gradskih kotareva redovitije međusobno sastaju.

- Ako u nekom većem gradu djeluje više vijeća za prevenciju na razini gradskih kotareva ili mjesnih odbora, preporuča se i razmjenjivanje informacija s njima te sa županijskim vijećem za prevenciju.

- Može se organizirati i godišnji susret svih navedenih tijela kroz organizaciju zajedničkoga stručnog skupa ili konferencije.

3.5. Ulaganje u funkcioniranje vijeća za prevenciju

Prepoznato je također da je za učinkovito djelovanje vijeća ključno interno funkcioniranje vijeća.

- Indikatori uspjeha vezani uz interno funkcioniranje vijeća su uključenost i povjerenje članova vijeća, zajednička vizija, stručnost i timski rad, motivacija, kohezija, otvorenost u dijeljenju ideja, način donošenja odluka i jasan plan aktivnosti.

- Sukladno s time se preporučuje ulaganje u interno funkcioniranje vijeća za prevenciju putem organizacije *team buildinga* za članove vijeća za prevenciju.

- Evaluacijski tim je utvrdio da se nerijetko članovi vijeća za prevenciju osobno ne poznaju, nisu dobro upućeni u ekspertizu svojih kolega te ne poznaju djelokrug aktivno-

sti koji pokriva institucija nekog člana. Takva situacija nepovoljno utječe na rješavanje problema u zajednici te usporava i centralizira komunikaciju u vijeću.

- Upravo je zbog toga potrebno organizirati neformalna druženja članova vijeća za prevenciju kako bi se na taj način utjecalo na motivaciju cijelog tima, njihovu koheziju te način donošenja odluka.

- U funkcioniranju rada vijeća može pomoći donošenje misije i vizije vijeća za prevenciju – ta dva dokumenta pomažu u stvaranju pripadnosti svih članova samom vijeću, ali i jamče jedinstveno predstavljanje vijeća za prevenciju prema javnosti, posebice građanima.

- Uz ulaganje u grupno funkcioniranje vijeća potrebno je temeljito ulaganje u znanja članova vijeća za prevenciju koja su vezana uz organizaciju prevencije u zajednici. Upravo su specifična znanja vezana uz organizaciju prevencije iznimno manjkava kod članova.

- Preporuča se organizacija edukacije za vijeća za prevenciju na razini Hrvatske, posebice na temu procjene potreba, planiranje preventivnih strategija/programa te važnosti i načina provedbe evaluacije.

- Evaluacijski tim smatra da bi takve edukacije također mogle biti organizirane za sva vijeća za prevenciju u Hrvatskoj iz jednog centra (predložene koordinacijske jedinice). Pohađanje takvih edukacija moglo bi biti mjerilo ulaganja u kvalitetu rada te bi moglo biti nagrađivano nekim povlasticama za vijeća koje bi utjecale na motivaciju članova.

3.6. Financiranje vijeća za prevenciju

Kako bi se vijećima za prevenciju omogućilo kvalitetno djelovanje, potrebno je da lokalne vlasti osiguraju stabilno i adekvatno financiranje njihovih aktivnosti. Međutim, vijeća za prevenciju bi trebala planirati i koristiti i alternativne izvore financiranja kao što su regionalni ili nacionalni izvori financiranja.

- Zamijećeno je da vijeća za prevenciju rijetko prijavljuju svoje programe na domaće i strane natječaje te time ne osiguravaju održivost svojih aktivnosti.

- Za ostvarivanja dodatnih financijskih sredstva postoji i mogućnost uključivanja nevladinih organizacija kao projektnih partnera vijeća za prevenciju.

- Vijeće za prevenciju može sklopiti partnerstvo s različitim gospodarskim subjektima čiji interes može biti sponzoriranje aktivnosti vijeća.

3.7. Prepoznatljivost vijeća za prevenciju

Evaluacijski tim je utvrdio da su vijeća za prevenciju premalo prepoznatljiva u svojim lokalnim zajednicama. Za njihovo postojanje, djelokrug i aktivnosti građani često nikad nisu čuli te se samim time postavlja pitanje o učinkovitosti vijeća.

- Kako bi se prepoznatljivost vijeća u zajednici povećala, preporučuje se uspostava komunikacije s građanima te omogućavanje građanima da daju svoje prijedloge i uključe se u rad vijeća za prevenciju.

- Prepoznatljivost vijeća može se osigurati putem zasebne web-stranice vijeća za prevenciju koja redovito izvještava o aktivnostima vijeća te na uključivanje u rad vijeća poziva i građane.

- Preporučuje se i postavljanje punktova na mjestima na kojima se nalazi veliki broj građana na kojima bi se dijelili edukativni materijali vijeća za prevenciju i omogućio izravan kontakt s građanima. Važno je spomenuti da od pomoći može biti izrada loga

vijeća za prevenciju te osmišljavanje prikladnog mota vijeća s kojim se logo predstavlja – to također utječe na izgradnju ugleda.

- Prepoznatost vijeća za prevenciju može se njegovati i kroz redovite sastanke s građanima – primjerice jednom mjesečno, u formi fokusne skupine ili strukturiranog razgovora (reakcije građana pozvanih na sudjelovanje u fokusnoj skupini za potrebe ovog istraživanja su bile vrlo pozitivne i omogućile značajan uvid u potrebe građana i lokalne zajednice). U slučaju nedostatka resursa, sastanke s građanima za vijeće mogu provoditi i studenti koji imaju znanja o prevenciji te djeluju u ulozi volontera.

- Iznimno značajan doprinos prepoznatljivosti vijeća za prevenciju u lokalnoj zajednici predstavlja i intenzivna suradnja vijeća s lokalnim medijima. Preporučuje se da vijeća za prevenciju u tiskanim medijima osiguraju tjednu rubriku koja bi pratila rad vijeća. U rubrici se mogu prezentirati aktivnosti vijeća za prevenciju, ali i različite teme vezane uz prevenciju poremećaja u ponašanju, rizičnih ponašanja, delinkvencije, kriminaliteta te promicanja pozitivnog razvoja i kvalitete života općenito. Prije većih inicijativa je potrebno organizirati konferenciju za tisak.

4. ULOGA POLICIJE U ORGANIZACIJI DJELOVANJA VIJEĆA ZA PREVENCIJU

Ministarstvo unutarnjih poslova prepoznato je kao ključni inicijator osnutka vijeća za prevenciju kriminaliteta. Uloga policije u vijeću za prevenciju iznimno je značajna:

- policija po svojoj strukturi, jasnoj liniji odlučivanja i podjele poslova bude često odgovorna za predano izvršavanje zadataka u vijeću za prevenciju
- policijski službenici su često jedni od motiviranih u vijećima za prevenciju te generiraju pozitivan pritisak na vijeće i usmjerenost na zadatak.

S obzirom na trenutačnu situaciju i stupanj razvoja vijeća za prevenciju, evaluacijski tim ulogu policije u organizaciji djelovanja vijeća za prevenciju vidi trojako:

1. policija kao nositelj centralnoga koordinacijskog tijela vijeća za prevenciju na razini Hrvatske
2. policija kao nositelj situacijske prevencije
3. policija kao nositelj sigurnosti u zajednici.

Navedene uloge policije prelaze granice djelovanja unutar vijeća za prevenciju te su šire vezane i uz već prepoznatu ulogu policije u zajednici. Ovom se podjelom žele istaknuti snage i kapaciteti policije unutar vijeća za prevenciju. U svijetu je prisutan trend modernizacije uloge policije kojim se na kriminalitet ne odgovara isključivo represivnim mjerama već planiranjem aktivnosti podržavanja pozitivnog rasta i razvoja pojedinaca. Budući da je djelatnost policije tradicionalno vezana uz represivne mjere, ovim se preporukama djelovanje policije nastoji usmjeriti prema provođenju preventivnih aktivnosti.

Istraživanjem koje je proveo evaluacijski tim utvrđeno je da policijskim službenicima u vijećima za prevenciju treba osigurati dodatna znanja s područja planiranja i provođenja prevencije u zajednici. Nedavna organizacija sustava odjela za prevenciju pri svakoj policijskoj postaji predstavlja značajnu infrastrukturu za preventivno djelovanje policije, no potrebna su sustavna ulaganja u educiranost zaposlenih stručnjaka. Evaluacijski tim također smatra nužnim da bi odjel za prevenciju trebao činiti interdisciplinarni

tim stručnjaka kao što su kriminalisti, kriminolozi, socijalni pedagozi i slično. Isto tako, odjelima za prevenciju policijskih uprava potrebno je osigurati kontinuirano usavršavanje u području preventivnog djelovanja jer je riječ o disciplini koja se u svijetu ubrzano razvija. Preventivno djelovanje podrazumijeva snažnije usmjeravanje aktivnosti policije i prema mlađoj populaciji. Za takav pristup je nužna suradnja policije sa svim ostalim institucijama i stručnjacima u zajednici te preuzimanje odgovornosti svake institucije za rješavanje problema za koji je nadležna. Sukladno s navedenim, evaluacijski tim smatra da bi unutar vijeća za prevenciju policija trebala biti nositelj onih aktivnosti koje su direktno vezane uz djelokrug rada policije. Osim što na taj način policijski službenici provode aktivnosti za koje su najkompetentniji, izbjegava se nažalost još uvijek prisutna percepcija policije kao sustava koji kažnjava i djeluje represivno. Time se želi utjecati na neutralnu percepciju vijeća za prevenciju od strane građana te njihovu spremnost da upravo vijeće prihvate kao sveobuhvatno tijelo koje brine o kvaliteti života u zajednici.

4.1. Policija kao nositelj središnjega koordinacijskog tijela vijeća za prevenciju na razini Republike Hrvatske

Evaluacijski tim smatra da bi djelovanje svih vijeća za prevenciju u Hrvatskoj trebalo pratiti središnje koordinacijsko tijelo na razini Republike Hrvatske koje bi bilo zaduženo za formaliziranje rada vijeća. Zbog postojeće infrastrukture unutar policijskog sustava, jasne linije odlučivanja, organiziranih odjela za prevenciju, ljudskih kapaciteta te angažmana policije u osnivanju vijeća za prevenciju, evaluacijski tim predlaže da upravo policija bude odgovorna za organizaciju tijela koje bi koordiniralo djelovanje svih vijeća za prevenciju u Hrvatskoj.

Uloga koordinacijskog tijela trebala bi obuhvaćati:

- definiranje i donošenje dokumenata ključnih za organizaciju rada svih vijeća za prevenciju (primjerice, pravilnik o osnivanju vijeća za prevenciju; pravilnik o obvezama članova vijeća i slično)
- postavljanje i održavanje minimalnih standarda kvalitete rada vijeća za prevenciju
- osmišljavanje sustava motiviranja vijeća za prevenciju te priznanja za angažman članova vijeća
- stvaranje baze postojećih vijeća za prevenciju koje bi uključivale i pregled programa rada te preventivnih aktivnosti koje vijeća provode
- organiziranje edukacija za sva vijeća za prevenciju u Hrvatskoj
- organiziranje redovitih susreta predstavnika svih vijeća za prevenciju
- poticanje suradnje te razmjenu iskustava vijeća za prevenciju
- traženje i omogućavanje nezavisne evaluacije poduzimanih preventivnih strategija/programa pojedinih vijeća.

4.2. Policija kao nositelj situacijske prevencije

Evaluacijski tim je tijekom provedbe zajedničkog projekta MUP-a i UNDP-a utvrdio da na području gradova Čakovca i Splita postoje određene poteškoće koje su vezane uz djelokrug rada policije. Preporuke koje slijede mogu biti korisne i u ostalim zajednicama, no važno je da svaka zajednica, tj. vijeće za prevenciju provede svoju procjenu potreba vezano uz situacijsku prevenciju. Preciznu procjenu potreba mogu provesti kontakt-po-

licajci putem upitnika i kontakata s građanima te ostali policijski službenici kroz analize istraživanja i statističkih izvještaja vezanih uz počinjene prekršaje i kaznena djela. Dio prijedloga koji slijedi uže je vezan uz komunalnu djelatnost, ali uloga policije je da usmjeri djelovanje komunalne službe kroz informiranje o problemima i kritičnim punktovima u zajednici.

U sklopu aktivnosti vijeća za prevenciju, policija može inicirati situacijsku prevenciju:

- postavljanjem adekvatne javne rasvjete na kritičnim punktovima u zajednici (okupljališta mladih, parkovi, podvožnjaci, školska igrališta...)
- postavljanjem kamera na mjestima na kojima se učestalo čine prekršajna i kaznena djela
- osiguravanjem više zelenih površina i igrališta za igru i druženje djece i mladih
- postavljanjem kamera i uspornika (tzv. ležećih policajaca) na problematičnim prometnim točkama
- povećanjem kontrole prodaje alkohola mladima u trgovinama
- češćim ophodnjama prometne policije, posebice noću i na posebno prepoznatim rizičnim mjestima u gradovima ili manjim mjestima.

4.3. Policija kao nositelj sigurnosti u zajednici

Ovaj dio preporuka evaluacijskog tima odnosi se na tradicionalnu ulogu policije u društvu. U radu s Vijećem za prevenciju grada Splita i Vijećem za prevenciju grada Čakovca dobivene su informacije o potrebama djelovanja policije u smjeru povećanja sigurnosti u zajednici. Preporuke koje slijede mogu biti korisne policijskim upravama u raznim zajednicama kao i svim vijećima za prevenciju. Tijekom provedbe projekta zamijećeno je da kontakt-policajci nisu članovi vijeća za prevenciju ni u Čakovcu ni u Splitu. Stoga preporučujemo da kontakt-policajac bude član svakog vijeća za prevenciju jer je u direktnom kontaktu s građanima te predstavlja značajan kapacitet vijeća za prevenciju u povećanju sigurnosti u zajednici.

Uz sudjelovanje kontakt-policajca u radu vijeća preporučuje se:

- povećanje broja kontakt-policajaca u zajednicama
- kontinuirano ulaganje u znanja i vještine kontakt-policajaca
- detektiranje i mapiranje problematičnih zona u zajednici
- povećanje broja policijskih službenika općenito
- povećanje broja ophodnji prometne policije (posebno nakon zatvaranja ugostiteljskih objekata).

5. ZAKLJUČAK

Projekt **Program Ujedinjenih naroda za razvoj** – UNDP i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske **Unaprjeđenje rada na izgradnji sustava prevencije kriminaliteta i podrška osnivanju koordinacijske jedinice za prevenciju kriminaliteta** unaprijedio je djelovanje Vijeća za prevenciju grada Čakovca i Vijeća za prevenciju grada Splita te omogućio stvaranje univerzalnog modela koji može biti primjenjiv na ostala vijeća za prevenciju u Hrvatskoj. Pokazalo se da korištenje znanstvenih spoznaja s područja pre-

vencije u zajednici, participatorni istraživački pristup te iniciranje suradnje ključnih ljudi na različitim razinama predstavlja obećavajući način ulaganja u kvalitetu i učinkovitost preventivnih aktivnosti u zajednici. Rezultati istraživanja prikazani u ovom radu dobra su baza za osmišljavanje novih projekata s vijećima za prevenciju koji bi mogli biti zasnovani na znanstveno utemeljenom modelu *Zajednice koje brinu*. Isto tako postavljeni su temelji za buduća istraživanja koja bi trebala biti usmjerena prema usklađivanju aktivnosti vijeća s potrebama u zajednici te evaluaciji učinkovitosti programa vijeća. Sve navedeno može doprinijeti razvoju znanstveno utemeljene prevencije u zajednici te pozicioniranju vijeća za prevenciju kao jednog od ključnih nositelja tog pristupa.

LITERATURA

1. Arthur, M., Hawkins, J. D., Pollard, J. A., Catalano, R., Baglioni JR, A. (2002). *Measuring Risk and Protective Factors for Substance Use, Delinquency, and Other Adolescent Problem Behaviors – The Communities That Care Youth Survey*. Evaluation review, 26(6), 575.-601.
2. Barry, M. M., Doherty, A., Hope, A., Sixsmith, J., Kelleher, C. C. (2000). *A community needs assesment for rural mental health promotion*. Health Education and Research, Theory and Practice, 15(3), 293.-304.
3. Bašić, J. (2009). *Teorije prevencije: prevencija poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Bašić, J., Ferić Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. (ur.) (2007a). *Zajednice koje brinu – Model Prevencije Poremećaja u Ponašanju: Strategijska promišljanja, resursi i programi prevencije u Istarskoj Županiji*. Pula – Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Istarska županija.
5. Bašić, J., Ferić Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. (ur.) (2007b). *Zajednice koje brinu – Model prevencije poremećaja u ponašanju: Epidemiološka studija – Mjerenje rizičnih i zaštitnih čimbenika u Istarskoj Županiji*. Pula – Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Istarska županija.
6. Bašić, J., Grozić-Živolić, S. (ur.) (2010). *Zajednice koje brinu – Model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih: Razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici*. Pula – Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Istarska županija.
7. Botvin, G. J. (2004). *Advancing Prevention Science and Practice: Challenges, Critical Issues and Future Directions*. Prevention Science, 5(1), 69.-72.
8. Evans, L., Hall, M., Jones, C. M., Neiman, A. (2007). *Did the Ottawa Charter play a role in the push to assess the effectiveness of health promotion?* Promotion and Education, 14 (suppl. 2), 28.-30.
9. Feinberg, M. E., Ridenour, T., Greenberg, M. (2006). *Aggregating indices of risk and protection for adolescent behavior problems: The communities that care youth survey*. Journal of Adolescent Health, 40(6), 506.-513.
10. Flynn, R. (2008). *Communities that care: A comprehensive system for youth prevention and promotion, and Canadian applications to date*. IPC Review, 2(3), 83.-106.
11. Hawkins, J. D. (1999). *Preventing crime and violence through communities that care*. European Journal on Criminal Policy and Research, 7(4), 443.-458.

12. Hawkins, J. D., Catalano, R. F., Arthur, M. W. (2002). *Promoting science-based prevention in communities*. *Addictive Behaviors*, 27(6), 951.-976.
13. Hosman, C., Jané-Llopis, E., Saxena (2004). *Prevention of mental disorders: Effective interventions and policy options*. Summary Report. Geneva: World Health Organization.
14. Jané-Llopis, E. (2005). *From evidence to practice: Mental health promotion effectiveness*. *Promotion & Education*, Supplement 1, 21.-27.
15. Jané-Llopis, E., Barry, M., Hosman, C. M., Patel, V. (2005). *Mental health promotion works: a review*. *Promotion & Education*; Supplement 2, 9.-25.
16. Kirby, D., Short, L., Colins, J., Rugg, D, Kolbe, L., Howard, M., Miller, B., Sonenstein, F., Zabin, L. S. (1994). *School-Based Programs to Reduce Sexual Risk Behaviors: A Review of Effectiveness*. *Public Health Reports*, 109(3), 339.-360.
17. Mihić, J., Novak, M., Bašić, J. (2010). *Zajednice koje brinu: CTC Upitnik za djecu i mlade u procjeni potreba za preventivnim intervencijama*. *Ljetopis socijalnog rada*, 17(3), 391.-412.
18. Tobler, N. S., Stratton, H. H. (1997). *Effectiveness of school-based drug prevention programs: A meta-analysis of the research*. *Journal of Primary Prevention*, 18(1), 71.-128.
19. World Health Organization (1986). *The Ottawa Charter for Health Promotion*. Geneva: World Health Organization.

Summary

Miranda Novak, Josipa Mihić, Josipa Bašić

Effective Community-Based Prevention: Implications for the Councils for Prevention

This paper will present guidelines for the Councils for Prevention conceived within the project of the United Nations Development Programme (UNDP) and Croatian Ministry of Interior, "Support in enforcement of systematic crime prevention work and establishment of Crime Prevention Coordination Unit" Part of a project aimed to develop a model of Councils for Prevention functioning which would be applicable and suitable for all communities and Prevention Councils across Croatia. Evaluation team from the University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences was involved into a mentioned project with the aim to, in accordance with theoretical models for the development of community-based prevention, evaluate the overall functioning of two Councils for Prevention in Croatia and to formulate recommendations for their improvement. The aim of this paper is to provide a model of organization of the Councils for Prevention in Croatia on the basis of the results of research conducted in 2010 with the Councils for Prevention in Cakovac and Split. Presented guidelines for improvement of Councils' effectiveness are related to the process of Council's establishing process, the involvement of Council's members and the proposed model of the Council's activities and cooperation with other bodies in the local community. Also, recommendations are made regarding the improvement of the functioning of the Councils, funding and visibility in the community. It has been shown that the application of the scientific knowledge in the field of community-based prevention, conduction of participatory research and initiation of cooperation of key people at various levels are promising ways of investing in the quality and effectiveness of prevention activities within community. All of this can contribute to the development of science-based prevention in the community, and the positioning of the prevention as a key driver of this approach.

Key words: community-based prevention, councils for prevention, effectiveness of prevention practice, science-based prevention.